

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

การส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ของเจ้าหน้าที่
ส่งเสริมการเกษตร สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่
**The Extension of Safety Crop Production Adhering to New Dimension of
Agricultural Extension System, MRCF, by the Agricultural Extension Officers,
the Office of Agricultural Extension and Development, Division 6,
Chiang Mai Province**

อรนุช รัตนเลิศสกุล (Oranud Rattanaledsakul)¹ บำเพ็ญ เขียวหวาน (Bumpen Keowan)²เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (Benchamas Yooprasert)³

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล (2) แหล่งข้อมูล และความรู้ ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล ในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF (3) การนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย (4) ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF (5) ปัญหาและข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ประชากร คือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 425 ราย ขนาคกลุ่มตัวอย่าง 206 ราย สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปใช้สถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน ผลการวิจัย พบว่า (1) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล มากกว่าครึ่งเป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 42.95 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด มีระยะเวลารับราชการเฉลี่ย 16.17 ปี เงินเดือนเฉลี่ย 26,797.25 บาท มากกว่าครึ่งมีตำแหน่งระดับชำนาญการและเคยได้รับการฝึกอบรมการใช้งานโปรแกรม GIS เฉลี่ย 1.59 ครั้ง เคยได้รับการถ่ายทอดความรู้นโยบาย MRCF เฉลี่ย 1.97 ครั้ง มีพื้นที่รับผิดชอบเฉลี่ย 1.42 ตำบล 14.82 หมู่บ้าน (2) มีแหล่งข้อมูลและระดับการรับรู้ข่าวสารการผลิตพืชผักปลอดภัยทั้งที่เป็นสื่อบุคคล สื่อกิจกรรม และสื่อสาร มวลชนภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (3) มีการนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยในระดับตำบลอยู่ในระดับมาก (4) ตัวแปรอิสระ การรับรู้ข่าวสารการผลิตพืชผักปลอดภัย ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตพืชผักปลอดภัย การได้รับการถ่ายทอดความรู้นโยบาย MRCF ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย MRCF และช่องทางการติดต่อสื่อสาร มีความสัมพันธ์กับการนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย (5) ปัญหาของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล คือ ขาด shape file หมู่บ้าน และข้อมูลทางการเกษตร สำหรับข้อเสนอแนะ กรมส่งเสริมการเกษตรควรมีการทำสัญญาข้อตกลงการใช้งานข้อมูลแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศที่เป็นปัจจุบันในระดับกระทรวง กรม เพื่อการใช้งานแผนที่ได้อย่างแพร่หลาย

คำสำคัญ: การผลิตพืชผักปลอดภัย ระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF จังหวัดเชียงใหม่

1 นักศึกษาหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

aor.a999@gmail.com

2 รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช bumpen.keo@stou.ac.th

3 รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช agashben@stou.ac.th

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

Abstract

The objectives of this research were to study (1) basic social and economic status of sub-district agricultural extensionists, (2) the accessibility to information sources, knowledge and understanding of the extension of safety crop production adhering to new dimension of agricultural extension system, MRCF, (3) the utilization of new dimension of agricultural extension system, MRCF on the extension of safety crop production, (4) factors affecting the extension of safety crop production adhering to new dimension of agricultural extension system, MRCF, and (5) problems and suggestions on the extension of safety crop production adhering to new dimension of agricultural extension system, MRCF. The population in this study was 425 sub-district agricultural extensionists who had worked in the area under the Office of Agricultural Extension and Development, Division 6, Chiang Mai Province; 206 samples were selected by using specific random sampling methodology. The data were collected by using questionnaires. The statistical methodology was used to analyze the data by computerized program including frequency, percentage, maximum value, minimum value, mean, standard deviation, and multiple regression analysis. The findings of this study were as follows: (1) more than a half of the responded sub-district agricultural extensionists were female, with average age of 42.95 years; most of them held a bachelor degree; the average period of serving a civil servant was 16.17 years; the average salary was 26,797.25 Baht; more than a half of them had a position as a specialist, used to be trained in GIS program usage at an average of 1.59 times, and used to be transferred knowledge of MRCF policy at an average of 1.97 times; and each person had responsibility for an average of 1.42 sub-districts or 14.82 villages. (2) the agricultural extensionists could access the information sources and had been transferred knowledge of the safety crop production from personal/activity/mass media, in general, at medium level. (3) The agricultural extensionists had utilized new dimension of agricultural extension system, MRCF into the extension of safety crop production at sub-district level at high level. (4) The information accessibility of the safety crop production, knowledge and understanding of the safety crop production, knowledge reception of MRCF policy, knowledge and understanding of MRCF policy, and communication channels of agricultural extensionists, affecting the utilization of new dimension of agricultural extension system, MRCF on the extension of safety crop production. Furthermore (5) agricultural extensionists had problems of the lacks of village geographic information system and agricultural information. They suggested that the Department of Agricultural Extension should have signed a contract at ministry/department level to be able to access the updated data of the aerial photograph maps for the field utilization.

Keywords: Safety crop production, New Dimension of Agricultural Extension System, MRCF, Chiang Mai Province

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

บทนำ

ปัจจุบันประชากรให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพมากขึ้นมาก ตามกระแสเรื่องการรักษาสุขภาพ และ ความใส่ใจสิ่งแวดล้อม ผลผลิตอาหารปลอดภัยและมีคุณภาพจึงเป็นที่ต้องการของผู้บริโภคมากขึ้นเป็นอย่างมาก เกษตรกรจึงจำเป็นต้องผลิตพืชผักให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค และตลาด ทั้งตลาดภายในประเทศ และตลาดต่างประเทศ ประเทศไทยเป็นประเทศที่ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร มีการส่งออก ผลผลิตทางการเกษตร สร้างรายได้เข้าประเทศปีละหลายล้านบาท

กรมส่งเสริมการเกษตรเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจในการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรให้มีความรู้ ทักษะ และความชำนาญ สามารถผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยและได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคทั้ง ภายในประเทศและต่างประเทศ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในระบบการผลิตสินค้าเกษตรและคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมทั้งปลอดภัยต่อสุขภาพของเกษตรกรผู้ผลิตและผู้บริโภค พ.ศ. 2557 กรมส่งเสริมการเกษตร ได้ดำเนินงาน โครงการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน (พืชผัก) โดยมีการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยจากสารพิษ เพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภคที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาประยุกต์ในงาน ต่าง ๆ เช่น ระบบการผลิต ระบบการตลาด ระบบส่งเสริมการเกษตร รวมถึงระบบการวิจัยและพัฒนา จากการนำ เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการงานด้านการเกษตร ส่งผลให้ภาพรวมจากเดิมใช้คนเป็นกลไกหลัก เปลี่ยนมาเป็น เทคโนโลยีสารสนเทศด้านคอมพิวเตอร์ มีระบบสื่อสารเข้ามาเป็นเครื่องมือสำคัญในการทำงาน เพื่ออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานทำให้เรื่องข้อมูลข่าวสารและสารสนเทศในรูปแบบต่าง ๆ มีบทบาทมากขึ้น

ปี พ.ศ. 2557 กรมส่งเสริมการเกษตรได้มีการปรับเปลี่ยนระบบการส่งเสริมการเกษตรจากระบบ ฝึกอบรม และเยี่ยมเยียน (Training and Visit System : T & V System) ซึ่งเริ่มใช้มาตั้งแต่ปี 2520 เป็นต้นมา และได้มีการพัฒนามาเป็นลำดับ จนถึงปัจจุบันมาเป็นระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF (Mapping ,Remote Sensing ,Community Participation ,Specific Field Service) เนื่องจากปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาใน หลาย ๆ ด้าน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การสื่อสาร โทรคมนาคม โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศและการ สื่อสาร ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากและรวดเร็ว กรมส่งเสริมการเกษตร จึงได้ปรับปรุงและพัฒนา ระบบ ส่งเสริมการเกษตรเพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์ การดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่นั้น ได้มีการนำรูปแบบ MRCF System มาใช้ในการทำงานทุกระดับ ทั้งส่วนกลาง เขต จังหวัด อำเภอ ตำบล ให้สามารถรองรับการ เปลี่ยนแปลงและภารกิจต่าง ๆ ปฏิบัติงานบนพื้นฐานของข้อมูล และขับเคลื่อนการดำเนินงานด้วยกระบวนการ เรียนรู้และการมีส่วนร่วม เป้าหมายเพื่อให้เกษตรกรได้รับการบริการจากภาครัฐที่สะดวก รวดเร็ว ทันสถานการณ์ และทั่วถึง (กรมส่งเสริมการเกษตร 2557:7)

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มีภารกิจในการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ให้เกิดการพัฒนาใน ด้านต่าง ๆ ทั้งด้านการผลิตทางการเกษตร และการพัฒนาเกษตรกร องค์กรเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชน ซึ่งใน การดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่นั้น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจะต้องเห็นบทบาท ตัวตน และอัตลักษณ์ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรอย่างชัดเจน ในฐานะของ “ผู้จัดการการเกษตรในพื้นที่” และ “ผู้นำการ เปลี่ยนแปลง” โดยมีคติประจำใจในการทำงานคือ “การเปลี่ยนแปลงสู่สิ่งที่ดีที่สุด” หรือ “Change to the Best”

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจึงได้นำเอาหลักการส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF System มาใช้ในการส่งเสริมการผลิตพืชปลอดภัย ในโครงการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน (พืชผัก) พ.ศ.2557 โดยการนำข้อมูลแผนที่ด้านพื้นที่และทรัพยากร ด้านสินค้า และด้านคนมาใช้ในการกำหนดพื้นที่เป้าหมายแบบเฉพาะเจาะจง และใช้ระบบสารสนเทศมาใช้ในการติดตาม ให้คำแนะนำแก่กลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งทำให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีการปรับบทบาทของตนเอง เปลี่ยนวิธีการคิดและการทำงาน รวมทั้งปรับระบบการทำงานส่งเสริมการเกษตรให้สามารถบูรณาการทรัพยากรจากทุกภาคส่วน เพื่อนำการเปลี่ยนแปลงและยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรให้เกิดความยั่งยืนได้อย่างแท้จริง

จากการดำเนินงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ในระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรศึกษาผลการดำเนินงานการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ว่ามีปัจจัยใดที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีความคิดเห็นตลอดจนปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อนำข้อมูลไปพัฒนาในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ในปีต่อไปและสามารถนำผลที่ได้ไปวางแผนในการขยายไปสู่กิจกรรม และพื้นที่อื่นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัยและกรอบแนวคิดการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล
2. เพื่อศึกษาแหล่งข้อมูล และวัดระดับความรู้ ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF
3. เพื่อศึกษาการนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย
4. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย
5. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่ ในอำเภอที่ได้รับการอนุมัติโครงการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน (พืชผัก) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 จำนวน 425 ราย

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณ Taro Yamane โดยยอมให้มีความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 206 ราย สุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลของแต่ละอำเภอแบบเจาะจง โดยพิจารณาจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลที่รับผิดชอบโครงการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน (พืชผัก) ปี พ.ศ.2557 เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานแผนที่ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องตามสัดส่วนที่กำหนด แล้วเก็บข้อมูลจนกว่าจะได้ตัวอย่างครบตามจำนวนของแต่ละจังหวัด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง ทั้งแบบคำถามปลายปิดและปลายเปิด สร้างขึ้นโดยศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยคำถาม 5 ตอน

ตอนที่ 1 ปัจจัยทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการรับราชการเงินเดือน การได้รับการฝึกอบรมการใช้งานโปรแกรม GIS และการได้รับการถ่ายทอดความรู้นโยบาย MRCF

ตอนที่ 2 ปัจจัยด้านแหล่งข้อมูล และความรู้ความเข้าใจ ได้แก่ แหล่งข้อมูลและระดับการรับรู้ข่าวสารการผลิตพืชผักปลอดภัย แหล่งข้อมูลและระดับการรับรู้ข่าวสารนโยบาย MRCF การเข้าถึงข้อมูลทั่วไปและการใช้สื่อ IT ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตพืชผักปลอดภัย ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย MRCF ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF

ตอนที่ 3 ช่องทางการติดต่อสื่อสารกับเกษตรกร

ตอนที่ 4 การนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยในระดับตำบล

ตอนที่ 5 ปัญหาของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF

2.1 การสร้างเครื่องมือ

2.1.1 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยต่าง ๆ สำหรับใช้เป็นกรอบแนวคิด

2.1.2 กำหนดกรอบของเนื้อหาและข้อคำถาม โดยกำหนดให้สอดคล้องกับแนวคิดในการศึกษา

2.1.3 นำเครื่องมือที่จัดสร้างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เมื่อพิจารณาตรวจสอบให้ความเห็น

2.2 การทดสอบเครื่องมือ

2.2.1 การตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม เพื่อให้การวิจัยมีความถูกต้องสมบูรณ์ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปให้คณะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง และให้คำแนะนำแก้ไข

2.2.2 การตรวจสอบความน่าเชื่อถือได้ (reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (coefficient of alpha หรือ cronbach's alpha) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปผลการทดสอบ มีดังนี้

1) ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตพืชผักปลอดภัย มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ 0.815

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

- 2) ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสารนโยบาย MRCF มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ 0.810
- 3) ระดับการเข้าถึงข้อมูลทั่วไปและการใช้สื่อ IT มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ 0.821
- 4) ระดับการติดต่อสื่อสารกับเกษตรกร มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ 0.817
- 5) ระดับการนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ 0.861
- 6) ระดับปัญหาของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ 0.806

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลในเดือน มกราคม – มีนาคม 2558 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล ของสำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร เขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 206 ราย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด การจัดอันดับ และสถิติอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน (Stepwise Regression Analysis)

ผลการวิจัย

1. สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลมากกว่าครึ่งเป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 42.95 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด มีระยะเวลาทำงานทั้งหมดเฉลี่ย 18.79 ปี ระยะเวลารับราชการเฉลี่ย 16.17 ปี เงินเดือนเฉลี่ย 26,797.25 บาท โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลมากกว่าครึ่งมีตำแหน่งระดับชำนาญการ และเคยได้รับการฝึกอบรมการใช้งาน โปรแกรม GIS เฉลี่ย 1.59 ครั้ง เคยได้รับการถ่ายทอดความรู้ นโยบาย MRCF เฉลี่ย 1.97 ครั้ง โดยมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลทั้งหมดในอำเภอ เฉลี่ย 6.59 ราย มีจำนวนพื้นที่ที่รับผิดชอบเฉลี่ย จำนวน 1.42 ตำบล 14.82 หมู่บ้าน เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลมีความคิดเห็นต่อความเหมาะสมของงบประมาณในการดำเนินงานโครงการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน (พืชผัก) ปี พ.ศ.2557 ระดับปานกลาง

2. แหล่งข้อมูล และระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล

1) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลมีแหล่งข้อมูลและระดับการรับรู้ข่าวสารการผลิตพืชผักปลอดภัยทั้งที่เป็นสื่อบุคคล สื่อกิจกรรม และสื่อสารมวลชน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ได้รับจากสื่อที่เป็นบุคคลมากกว่าสื่ออื่นๆ รองลงมา คือ แหล่งข้อมูลที่เป็นสื่อกิจกรรม และแหล่งข้อมูลที่เป็นสื่อสารมวลชน

2) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลมีแหล่งข้อมูลและระดับการรับรู้ข่าวสารนโยบาย MRCF ทั้งที่เป็นสื่อบุคคล สื่อกิจกรรม และสื่อสารมวลชน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเมื่อพิจารณาสื่อแต่ละ

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

ประเภท พบว่า ได้รับจากสื่อกิจกรรมสูงกว่าสื่ออื่นๆ รองลงมา คือ แหล่งข้อมูลที่เป็นสื่อบุคคล และแหล่งข้อมูลที่เป็นสื่อสารมวลชน

3. การเข้าถึงข้อมูลทั่วไปและการใช้สื่อ IT ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลมีการเข้าถึงข้อมูลทั่วไปและการใช้สื่อ IT ภาวรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยพิจารณาแต่ละแหล่ง พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 แหล่ง ได้แก่ Website, Line และ Facebook

4. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตพืชผักปลอดภัย

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลมีความรู้ความเข้าใจมากในเรื่อง การปนสารเคมีควรทำความเข้าใจคำแนะนำในฉลาก และฉีดพ่นในช่วงเช้าหรือช่วงเย็นขณะลมสงบหลีกเลี่ยงแสงแดดจัดหรือลมแรง ผู้ฉีดพ่นอยู่เหนือลมตลอดเวลา เลือกดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ ปราศจากการสะสมของโลหะหนัก การเตรียมดินให้ถูกต้องช่วยให้พืชผักเจริญเติบโตได้ดี ลดปัญหาจากศัตรูพืชที่อาจจะเกิดในช่วงการผลิตได้เป็นอย่างดี โดยส่วนมากอยู่ในระดับมากที่สุด และมีค่าเฉลี่ยความรู้ที่ตอบถูกต้อง 12.66 ข้อ จากคำถามความรู้ทั้งหมด 15 ข้อ

5. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย MRCF

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลมีความรู้ความเข้าใจมากที่สุดในเรื่องการใช้กลไกต่าง ๆ เช่น อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล (ศบกด.) ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) ที่มีอยู่ในการขับเคลื่อนการปฏิบัติงานในพื้นที่ นโยบาย MRCF มุ่งให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็นผู้จัดการเกษตรในพื้นที่ และผู้นำการเปลี่ยนแปลง ใช้การบริหารจัดการข้อมูล เทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) และเวทีส่งเสริมการเกษตร ในการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรแบบมีส่วนร่วม โดยส่วนมากอยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยความรู้ที่ตอบถูกต้อง 10.83 ข้อ จากคำถามความรู้ทั้งหมด 15 ข้อ

6. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล มีความรู้ความเข้าใจมากที่สุดในเรื่อง ข้อมูลมีความถูกต้อง เป็นปัจจุบันสามารถนำมาใช้ในการกำหนดทิศทางการพัฒนา พื้นที่ คน สินค้า ข้อมูลมีความถูกต้องเป็นปัจจุบันสามารถนำมาใช้ในการกำหนดเทคโนโลยีและวิชาการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมในการผลิตพืชผักให้ปลอดภัยมากขึ้น และนโยบาย MRCF ช่วยให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรให้บริการแก่เกษตรกรในเรื่องข้อมูลหรือการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างฉับไวทันต่อเหตุการณ์ และมีความถูกต้องเหมาะสม ส่วนมากอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยความรู้ที่ตอบถูกต้อง 12.18 ข้อ จากคำถามความรู้ทั้งหมด 15 ข้อ

7. ช่องทางการติดต่อสื่อสารกับเกษตรกร

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลมีช่องทางการติดต่อสื่อสารกับเกษตรกร ภาวรวมในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละช่องทาง พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ช่องทาง ได้แก่ โทรศัพท์ รองลงมาอยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ช่องทาง ได้แก่ การมาพบที่สำนักงาน และเวทีประชุมต่างๆ

8. การนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยในระดับตำบล

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลมีการนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยใช้ระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ ด้าน Specific Field Service การให้บริการทางการเกษตรแบบเฉพาะเจาะจง ด้าน Remote Sensing ใช้ข้อมูลและการ

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

สื่อสารระยะไกล ด้าน Community Participation การทำงานแบบมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่าย และด้าน Mapping การจัดทำและใช้ข้อมูลแผนที่ ตามลำดับ

9. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย

ปัจจัยที่สัมพันธ์เชิงบวกกับการนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย ได้แก่ การรับรู้ข่าวสารการผลิตพืชผักปลอดภัย ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตพืชผักปลอดภัย การได้รับการถ่ายทอดความรู้ นโยบาย MRCF ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย MRCF และช่องทางการติดต่อสื่อสาร

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย

ตัวแปร	สัมประสิทธิ์ถดถอย	ค่าสถิติ	ค่านัยสำคัญ
	(b)	(t)	(Sig)
ค่าคงที่	-1.024	-1.793	0.007
1. การรับรู้ข่าวสารการผลิตพืชผักปลอดภัย	0.314	4.386**	0.000
2. ช่องทางการติดต่อสื่อสาร	0.396	5.470**	0.000
3. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตพืชผักปลอดภัย	0.069	3.121**	0.002
4. การได้รับการถ่ายทอดความรู้ นโยบาย MRCF	0.598	2.951**	0.004
5. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย MRCF	0.051	2.001**	0.005
$R^2 = 0.377$	SEE = 0.522	F = 24.156	Sig of F = 0.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

10. การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยวิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน พบว่า ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์ทางสถิติกับตัวแปรตาม 5 ตัวแปร จึงเป็นการยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยสรุปได้ว่า ปัจจัยทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านแหล่งข้อมูล และความรู้ความเข้าใจ และปัจจัยด้านอื่นๆ มีอย่างน้อย 1 ปัจจัย ที่มีความสัมพันธ์กับการนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

11. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่

โดยภาพรวมเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลมีปัญหาในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ในระดับปานกลาง โดยประเด็นที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลมีปัญหา คือ ในประเด็นขาด shape file หมู่บ้าน และข้อมูลทางการเกษตร ขาดบุคลากรที่มีความชำนาญด้านคอมพิวเตอร์และการใช้งาน โปรแกรม GIS ขาดคอมพิวเตอร์ที่มีประสิทธิภาพ ขาดอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง

สำหรับข้อเสนอแนะ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลเสนอแนะ ดังนี้

- 1) ด้าน Mapping จัดทำและใช้ข้อมูลแผนที่ ควรมีการประสานงานกันหรือการทำสัญญาข้อตกลง การใช้งานข้อมูลแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศที่เป็นปัจจุบันในระดับกระทรวง กรม เพื่อการใช้งานแผนที่ได้อย่างแพร่หลาย
- 2) ด้าน Remote Sensing ข้อมูลและการสื่อสาร ควรมีการจัดสรรคอมพิวเตอร์ที่มีประสิทธิภาพ อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง
- 3) ด้าน Community Participation ทำงานแบบมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่าย ควรมีการประสานงานทำข้อตกลงระดับกระทรวง กรม เพื่อจะได้บูรณาการทำงานได้อย่างมีระบบชัดเจนสะดวก รวดเร็ว และมีความต่อเนื่อง
- 4) ด้าน Specific Field Service ให้บริการทางการเกษตรแบบเฉพาะเจาะจง ควรกำหนดความชัดเจนในการจัดทำแผนปฏิบัติการ สอดคล้องกับพื้นที่ คน สินค้า

อภิปรายผลการวิจัย

1. การส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ของสำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่

จากการศึกษา พบว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลมีระดับการนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยในระดับตำบล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อนำมาเรียงลำดับมีการใช้ Specific Field Service ให้บริการทางการเกษตรแบบเฉพาะเจาะจง Remote Sensing ข้อมูลและการสื่อสารระยะไกล Community Participation ทำงานแบบมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่าย และ Mapping จัดทำและใช้ข้อมูลแผนที่ ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF เป็นระบบส่งเสริมที่สอดคล้องกับการปฏิบัติงานการส่งเสริมการ เกษตรแบบเดิมอยู่แล้ว คือ ระบบฝึกอบรม และเยี่ยมชม (Training and Visit System : T & V System) ซึ่งเริ่มใช้มาตั้งแต่ปี 2520 เป็นต้นมา ซึ่งก่อนที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลเข้าไปดำเนินการในการส่งเสริมจะต้องมีการศึกษาข้อมูลสภาพพื้นที่ กำหนดพื้นที่เกษตรกรกลุ่มเป้าหมายอยู่แล้ว และได้มีการพัฒนามาเป็นลำดับจนถึงปัจจุบัน (กรมส่งเสริมการเกษตร 2557:7) เนื่องจากปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาในหลาย ๆ ด้าน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การสื่อสาร โทรคมนาคม โดยเฉพาะ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากและรวดเร็ว

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

สอดคล้องกับสมศักดิ์ สมบูรณ์ (2546:56) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนในการดำเนินงานพัฒนาสิ่งแวดล้อมชุมชนในพื้นที่ความรับผิดชอบของศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 7 พบว่า การใช้เครื่องมือสื่อสารที่ทันสมัย มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของผู้นำอาสาสมัครพัฒนาชุมชนเนื่องจากเครื่องมือสื่อสารสมัยใหม่ อำนวยความสะดวกในการติดต่อสื่อสารประสานงาน การทำงานคล่องตัว รวดเร็ว เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ประกอบกับนโยบายใหม่มีความชัดเจน มุ่งแก้ไขปัญหาในฐานะผู้จัดการเกษตรในพื้นที่ และผู้นำการเปลี่ยนแปลง จึงสามารถนำมาปรับใช้ในระดับตำบลได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับธงชัย สันติวงษ์ (2533:190) อ้างถึงใน สมศักดิ์ พรหมพันธุ์ห้าว (2551:88) กล่าวว่า นโยบายและการบริหารที่ดีจะต้องมีคุณลักษณะที่สำคัญ คือ ต้องตั้งอยู่บนฐานข้อเท็จจริงที่มีเหตุผล นโยบายต่างๆ จะต้องไม่ขัดแย้ง นโยบายย่อยจะต้องสนับสนุนนโยบายใหญ่ รวมทั้งต้องมีความชัดเจน เข้าใจง่าย และมีความแน่นอนในขณะบังคับใช้ และกิตติยา ชนะกิจ (2555:92) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตามนโยบายและยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของเจ้าหน้าที่ทหาร อำเภอเมือง จังหวัดยะลา พบว่า ปัจจัยด้านความชัดเจนของนโยบายและยุทธศาสตร์ ส่งผลต่อการปฏิบัติตามนโยบายและยุทธศาสตร์ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตพืชผักปลอดภัย ในระดับมากที่สุด โดยมีแหล่งข้อมูล และระดับการรับรู้ข่าวสารการผลิตพืชผักปลอดภัย และนโยบาย MRCF จากสื่อทั้งที่เป็นสื่อบุคคล สื่อกิจกรรม และสื่อสารมวลชน ในระดับปานกลาง ผ่านช่องทาง Website Line และ Facebook อีกทั้งยังได้รับการฝึกอบรมการใช้งานโปรแกรม GIS และได้รับการถ่ายทอดความรู้นโยบาย MRCF ส่งผลให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลสามารถนำไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ได้ในระดับมาก สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ มาลีรัตน์ สุกโต (2543: 97) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต : ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี พบว่า การได้รับการฝึกอบรมของคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีผลต่อการปฏิบัติงานดีขึ้น เช่นเดียวกับผลการวิจัยของสมศักดิ์ สมบูรณ์ (2546:54) กล่าวว่า การฝึกอบรมเป็นสิ่งจำเป็นในการเตรียมความพร้อมเพื่อทำให้การปฏิบัติงานในหน้าที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และ ชาตรี จันทร์ดา (2552:79) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเทศบาลตำบลหางดง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การได้รับการอบรมอย่างต่อเนื่อง มีผลต่อการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

2. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย

2.1 การรับรู้ข่าวสารการผลิตพืชผักปลอดภัย จากการศึกษาพบว่ามีความสัมพันธ์ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติกับการนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย ซึ่งแสดงว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลที่มีระดับการรับรู้ข่าวสารการผลิตพืชผักปลอดภัยมาก การปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลก็มากขึ้นตามไปด้วย ทั้งนี้เนื่องจากการได้รับรู้ข่าวสารการผลิตพืชผักปลอดภัยทำให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความสนใจ และศึกษาหาความรู้จากช่องทางการสื่อสารต่างๆ ส่งผลให้เกิดความรู้และความมั่นใจในการนำไปขยายผลและถ่ายทอดความรู้การผลิตพืชผักปลอดภัยให้เกษตรกรเข้าใจและ

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

ปฏิบัติได้มากขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของวิชุดา เสพสมุทร (2553:84) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมวัณโรคของอาสาสมัครสาธารณสุขต่างด้าวในจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า การได้รับข้อมูลข่าวสารมีผลต่อการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมวัณโรคของอาสาสมัครสาธารณสุขต่างด้าว

2.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตพืชผักปลอดภัย จากการศึกษาพบว่ามีความสัมพันธ์ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติกับการนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย ซึ่งแสดงว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตพืชผักปลอดภัยมาก การปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลก็มากขึ้น แสดงให้เห็นว่าการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรหากมีความรู้ความเข้าใจในงานที่ปฏิบัติแล้วย่อมสามารถนำความรู้ความเข้าใจที่ได้รับหรือมีอยู่มาปรับใช้กับระบบงานได้ ซึ่งตามวิธีการผลิตพืชผักปลอดภัย (กรมส่งเสริมการเกษตร 2557:43-49) กำหนดวิธีการผลิตพืชผักปลอดภัย โดยมีวิธีการดำเนินการให้มีการคัดเลือกพื้นที่ที่เหมาะสม เลือกพันธุ์ผักต้านทานโรคแมลง การจัดการดินและปุ๋ย การป้องกันกำจัดศัตรูพืชตลอดจนการดูแลรักษาต่างๆ ซึ่งเป็นหลักการในการทำงานที่สอดคล้องกับหลักการตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF มีการทำงานแบบมีส่วนร่วมของเกษตรกร การติดต่อสื่อสาร 2 ทาง ส่งผลให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลที่ดียิ่งขึ้น

2.3 การได้รับการถ่ายทอดความรู้นโยบาย MRCF จากการศึกษาพบว่ามีความสัมพันธ์ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติกับการนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย ซึ่งแสดงว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้นโยบาย MRCF มาก การปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล ก็มากขึ้นตามไปด้วย ทั้งนี้เนื่องจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรได้รับทราบวัตถุประสงค์ และทิศทางของการดำเนินนโยบายอย่างต่อเนื่องและชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับธงชัย สันติวงษ์ (2533:190) อ้างถึงใน สมศักดิ์ พรหมพันธุ์ห้าว (2551:88) กล่าวว่า นโยบายและการบริหารที่ดีจะต้องมีคุณลักษณะที่สำคัญ คือ ต้องตั้งอยู่บนฐานข้อเท็จจริงที่มีเหตุผล นโยบายต่างๆ จะต้องไม่ขัดแย้ง นโยบายย่อยจะต้องสนับสนุนนโยบายใหญ่ รวมทั้งต้องมีความชัดเจน เข้าใจง่าย และมีความแน่นอนในขณะบังคับใช้ เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และ ชาตรี จันทร์ตา (2552:79) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเทศบาลตำบลหางดง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การได้รับการอบรมอย่างต่อเนื่อง มีผลต่อการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

2.4 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย MRCF จากการศึกษาพบว่ามีความสัมพันธ์ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติกับการนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย ซึ่งแสดงว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย MRCF ในระดับที่มาก การปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล ก็มากขึ้นตามไปด้วย เนื่องจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลมีความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และทิศทางของนโยบาย โดยยุพรศ เชาว์วิทยา (2556 : 93) สรุปความคิดเห็นของเกษตรกรตำบลและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องต่อการนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปใช้

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

ปฏิบัติงานในพื้นที่ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อมองในรายประเด็นก็พบว่าทุกประเด็นมีระดับความจำเป็นมากที่สุดเช่นกัน เนื่องจากเกษตรตำบลต้องการให้มีการเข้าทำงานในพื้นที่แบบเฉพาะเจาะจงโดยมีเป้าหมายและจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน มีการนำวิธีการจัดเวทีชุมชนในการทำงานและร่วมดำเนินการกับเกษตรกร ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องแบบมีส่วนร่วม โดยต้องศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเตรียมเข้าทำงานในพื้นที่โดยเน้นการใช้ข้อมูลแผนที่และการประสานและให้บริการเกษตรกรด้วย วิธีการติดต่อสื่อสารและเข้าถึงข้อมูลจากทางไกล

2.5 ช่องทางการติดต่อสื่อสาร จากการศึกษาพบว่ามีความสัมพันธ์ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติกับการนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย ซึ่งแสดงว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลที่มีช่องทางการติดต่อสื่อสาร และระดับการติดต่อสื่อสารมาก การปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล ก็มากขึ้นตามไปด้วย เนื่องจากการติดต่อสื่อสารที่ใกล้ชิด และมีการพบปะ แลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ สามารถแก้ไขปัญหาได้ทันเวลาที่ส่งผลให้เกษตรกรเกิดความเชื่อมั่น ความเข้าใจ และได้รับความร่วมมือในการทำงานระหว่างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกรส่งผลให้การปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล

1) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล ควรศึกษาเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการผลิตพืชผักปลอดภัย และนโยบายการส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ให้เข้าใจอย่างชัดเจน และต่อเนื่อง เพื่อที่จะสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตามทิศทางที่ได้กำหนดไว้ จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย โดยเฉพาะช่องทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น Website Line และ Facebook

2) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล ควรประเมินผลการดำเนินงานส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF รายงานให้ผู้บังคับบัญชาตามลำดับ เพื่อวิเคราะห์หาแนวทางในการปรับใช้กับการดำเนินงานโครงการต่างๆ ต่อไป

1.2 ข้อเสนอแนะต่อกรมส่งเสริมการเกษตร

1) กรมส่งเสริมการเกษตร ควรใช้ช่องทางการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารการผลิตพืชผักปลอดภัย นโยบายการส่งเสริมการเกษตรตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF และข่าวสารต่างๆ ผ่านทาง Website Line และ Facebook เพราะเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลมีการเข้าถึงและใช้สื่อ IT ในระดับมาก

2) การดำเนินงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ควรมีการทำสัญญาข้อตกลงในการใช้งานข้อมูลแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศ ข้อมูลภูมิสารสนเทศ เช่น shape files หมู่บ้าน shape files ข้อมูลทางการเกษตร shape files ข้อมูลภัยพิบัติต่าง ข้อมูลแผนที่ที่เป็นปัจจุบันในระดับกระทรวง กรม เพื่อการใช้งานแผนที่ได้อย่างแพร่หลาย

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

3) เพื่อดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพควรมีการจัดสรรเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีประสิทธิภาพและอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ปรับปรุงระบบสารสนเทศกรมส่งเสริมการเกษตรให้สามารถรองรับการใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนานักวิชาการให้มีความชำนาญด้านคอมพิวเตอร์และการใช้งานโปรแกรม GIS

4) ควรมีการพัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรให้มีความรู้เฉพาะด้านเพื่อให้บริการแก่เกษตรกรที่เฉพาะเจาะจงได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ และรวดเร็ว โดยการนำข้อมูลแผนที่ ข้อมูลความต้องการ หรือ ปัญหาของเกษตรกรมาใช้ในการกำหนดพื้นที่ กลุ่ม หรือ ราชบุคคล และเน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่าย

1.3 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1) หน่วยงานภาครัฐ หรือหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ควรให้การสนับสนุนงบประมาณการจัดทำโครงการที่เกี่ยวกับการผลิตพืชผักปลอดภัย โดยการฝึกอบรม และการศึกษาดูงานการผลิตพืชผักปลอดภัย เพื่อสร้างจิตสำนึกในการรักษาสุขภาพ และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนให้เกษตรกร มีการขยายพื้นที่การผลิตพืชผักปลอดภัยครอบคลุมทุกพื้นที่

2) หน่วยงานภาครัฐ หรือหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ที่มีข้อมูลแผนที่ที่เป็นปัจจุบันควรมีการแบ่งปันการใช้ข้อมูลอย่างแพร่หลาย และครอบคลุมทุกพื้นที่

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาผลการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน (พืชผัก) ในพื้นที่อื่น หรือโครงการอื่นที่ดำเนินงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินโครงการให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF (Mapping , Remote Sensing , Community Participation , Specific Field Service) เพื่อเป็นการยืนยันการใช้ระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงและการกิจต่าง ๆ ปฏิบัติงานบนพื้นฐานของข้อมูล และขับเคลื่อนการดำเนินงานด้วยกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วม เป้าหมายเพื่อให้เกษตรกรได้รับการบริการจากภาครัฐที่สะดวก รวดเร็ว ทันสถานการณ์ และทั่วถึง เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงระบบส่งเสริมการเกษตรต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2557). *การบริหารจัดการเชิงระบบในงานส่งเสริมการเกษตร หลักสูตรการเสริมสร้างสมรรถนะนักส่งเสริมการเกษตรระดับชำนาญการพิเศษ* คณะทำงานจัดทำบทเรียนรูปแบบออนไลน์ (e-Learning) เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร กรุงเทพฯ.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2555). *การปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตร ปี 2555* กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร กรุงเทพฯ.

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

- กิตติยา ชนะกิจ. (2555). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตามนโยบายและยุทธศาสตร์การแก้ปัญหา จังหวัดชายแดนภาคใต้ของเจ้าหน้าที่ทหาร อำเภอเมือง จังหวัดยะลา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยทักษิณ, สงขลา.
- ชาติรี จันทรดา. (2552). *ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เทศบาลตำบลหางดง จังหวัดเชียงใหม่*. (การค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- มาลีรัตน์ สุกโต. (2543). *ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต : ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอลานสักร จังหวัดอุทัยธานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- บุพเรศ เชาววิทย์. (2556). *การปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรของเกษตรตำบลในจังหวัดสุราษฎร์ธานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- วิชุดา เสพสมุทร. (2553). *ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมวัณโรคของอาสาสมัครสาธารณสุขต่างด้าวในจังหวัดสมุทรสาคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- สมศักดิ์ พรหมพันธุ์ห้าว. (2551). *ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดหนองคาย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- สมศักดิ์ สมบูรณ์. (2546). *ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนในการดำเนินงานพัฒนาสิ่งแวดล้อมชุมชนในพื้นที่ความรับผิดชอบของศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 7*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). สถาบันราชภัฏนครปฐม, นครปฐม.